

доц. Красимира Костадинова, дм
началник отдел „Детко и младежко здраве“
НЦОЗА

**Добра практика в подкрепа на майчиното и детското здраве:
Програмата за патронажни грижи “Nurse Family Partnership – Bulgaria” („Заедно-здрaво бебе, здраво бъдеще“) в помощ на своите целеви групи - бременни жени, деца до 2-годишна възраст и техните семейства от ромска общност, в ситуацията на COVID-19**

Програмата „Заедно-здрaво бебе, здраво бъдеще“ се реализира пилотно в България от НПО – фондация „Тръст за социална алтернатива“ и мониторира от Национален консултативен съвет, под ръководството на Министерството на здравеопазването. Експерт от НЦОЗА консултира адаптирането на методологията за предоставяне на услугата.

Моделът и методиката на Nurse Family Partnership – услуга за патронажна грижа за бременни жени, кърмачета и малки деца до 2-годишна възраст и техните семейства, са създадени от научен екип в САЩ, където програмата работи успешно повече от 40 години и е с доказана ефективност в проведените проучвания на въздействието. Услугата се прилага и в редица други страни (Австралия, Канада, Англия, Северна Ирландия и Шотландия, Норвегия - в процес на адаптиране), според спецификата на условията, при спазване на основни изисквания на програмата – да се предоставя от високо квалифицирани специалисти - медицински сестри или акушерки с висше образование, участието да е доброволно и изцяло по желание на потребителите – основно непълнолетни или на възраст под 21 г. бременни жени или станали майки за първи път и техните семейства в неравностойно социално-икономическо положение. В България тази услуга за патронажни грижи чрез домашни посещения е насочена към ромската общност.

Обявяването на пандемия от коронавирус беше свързано с въвеждане на извънредни мерки - карантина, социално дистанциране и изолация. Внезапно възникналата необичайна, динамична и изпълнена с неясноти ситуация, наред с нарушената връзка с личните лекари по традиционния начин поради преустановяването на АГ консултациите за бременните жени и профилактичните прегледи за бебетата и малките деца, постави в допълнителен риск здравето на уязвимите общности. В тази връзка, възможността за неограничен достъп до професионална помощ, съвет и информация от квалифицирани специалисти, каквато осигурява патронажната грижа от медицинските сестри и акушерки по Програмата, се оказа от изключителна важност, особено за уязвимите групи. В тези

условия патронажната грижа доказва и своята значима роля за подобряване не само на физическото, но и на психичното здраве на тези групи.

За това съдейства и фактът, че основен елемент на Програмата е партньорството между двете страни на предоставяне и получаване на грижите: патронажните сестри и семействата. Установените между тях доверителни отношения и доброто познаване на потребителите са предимства на Програмата, които съдействат за ефективността на извършените дейности, както на рутинните, така и на допълнителните, продиктувани от извънредната ситуация, свързана с COVID-19 – информационни и разяснителни кампании, целева помощ и подкрепа на семействата на базата на установяване на потребностите и динамиката им в усложнената социално-икономическа обстановка, адаптиране на всички форми на работа на екипите към въведените ограничителни мерки и др.

Наред с основните, патронажните сестри извършват и допълнителни дейности в помощ на семействата от ромската общност, в сътрудничество със здравните медиатори, продиктувани от мерките за превенция на разпространението на COVID-19 - с финасиране по Програмата са осигурени хигиенни материали и лични предпазни средства, а на семейства останали без доходи са раздавани и пакети храна. Направени са организационни промени в режима и формите на работа с цел не само да бъдат съобразени с мерките на извънредното положение, но и максимално да съответстват на индивидуалните потребности на семействата.

Осъществен е и активен международен обмен на опит. В конферентни срещи с екипите и лидерите на Програмата от всички прилагачи я страни са споделени добри практики, информационни и методични материали за работа с потребителите в извънредната ситуация, прилагане на специално изработеното за целта ръководство „Наръчник за телездраве” с насоки за виртуално предоставяне на здравни грижи от патронажните сестри.

Работата на екипите по Програмата „Заедно – здраво бебе, здраво бъдеще“ в условията на COVID-19 даде възможност да се натрупа опит за това, как действа и се адаптира професионалната помощ от медицински сестри, под формата на домашни посещения, за бременни жени, деца под 3-годишна възраст и техните семейства от уязвими групи в епидемична обстановка и наложени мерки за ограничаване и превенция на разпространението на зараза.